

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

Károly király

Jelenti, hogy ő nem lopott

(Egy szenzációs okmány eredeti kiiséje)

Válasz Bangha páternek

**Polónyi és Vázsonyiék
közös ellenforradalma**

Garbai Sándor levele

Az Emberhez

Idegen hercegek millió hold földje

Százezer koronás löversenypanama

Dietz Károly és Páll György

ALakáshivatal panamáí stb.

20.

112

MUSKATLI KABARÉ

Minden este előadás 6 óraker
Vasárnap d. u. 8 óraker mersékelt helyáraker

BÉRKY LILI FELLEPTÉVEL

ANDRASZY-U és CSENGERY-UTCA SAROK. Telefon 23-16

Star újdonság

A GÖG

Dráma 4 felvonásban.
Írta: Dr. Pórho Pál

• belvárosi legelőkelőbb ÜZGŐKÉP-SZ NHÁZ

A CORSO

Az előadások: 1/4, 1/6 és 1/8 kor kezdődnek

Haldios boldogság

Olvas drama 4 felvonásban

ROYAL ORFEUM

Erzsébet-körut 31

SÖRKABARÉ

Kezdete 1/27 óraker

Nyitás . 6 óraker

MOZGÓKÉP-OTTHON

TERÉZ KÖRÜ. 28 TELEFON 144-98

Előadások 1/24, 1/6, 1/8 óraker!

SAPPHO

Duett részvény 4 felvonásban

Főszereplők: Varányi Irén, Várkonyi Mihály

Leányvásár

A világnépszerű operett

film 4 felvonásban

A főszerepben Király E. nő

OMNIA

mozgóképszínház

VIII. József-körut 31.

A VÖRÖS BOSZORKÁNY

Szereplők és bűnösök legújabb folytatásában

Előadások: 1/4, 1/6 és 1/8 óraker

III-ik rész: A BORZALMAK ÉJSZAKÁJA

az OMNIÁBAN

URANIA AZ ARANYEMBER

1/24, 1/6 és 1/8 óraker

I-III. rész.

Jókai regénye filmen

Corvin film!

ROYAL-APOLLÓ

Előadások kezdete: 3, 5 és 7-ker.

nagyszerű új műsor

TÉLIKERT

NAGYMEZŐ-U. 22-24. TELEFON: 167-25

Gertrude Barrison

révid vendégjáték

és a többi februári attrakciók. Vasárnap délután fél 6 óraker fél élyáru előadás

TELEFON
74-30 30-31

Ujlaki tégl- és mészegető Rt. Budapest

Központi Iroda
V. Akademia-u 9

Tetőcseréjára szállít: géppel gyár ott, tehát egyetlen sz. vízhatlan, fagymentes, lönd-táru, hornyott és franciá tetőcserepet, valamint az ezekhez szükséges szegeycserepet nagy választékban. Bármely vasúti és hajóállomásra versenyképes. A m. kir. József-műegyelem 1901. évi 40. számú hivatalos bizonyítványa szerint ezen gyártmány tagyelle állónak bizonyult. Dunakötársi vállalata szállít bárhova hajón, vasúton vagy helyben i kavicsot és Duna homokot Téglagyára szállít: mindenféle tégát. Terméskőbányáinól szállít különféle követ. M szégetőtelepe termel: budai zbirós meszet. Műhabarcsgyára termel érdes Duna-homokból készült műhabarcsot.

AZ EMBER

Válasz Bangha páternek

Valóban meglephette az olvasót, hogy ezeken a hasábozon, ahol Bangha páter nevét idáig csak nem éppen hizelgő diszitó jelzők társaságában olvashatta, legutóbb egy cikk alatt szerzőként üdvözölhette a jezsuita atyát. Bangha páter, mint *Az Ember* munkatársa: ez is azok közül az ujkori csodák közül való, amelyektől mostanában káprázik gyöngeszemünk. Érzem, hogy bizonyos magyarázattal tartozom az olvasónak annál a meghitt és bensőséges viszonynál fogva, amely ezt a lapot a közönségéhez fűzi. Nincsen benne semmi titok, nyugodtan el lehet tehát mondani, hogy Bangha páter cikkének előzménye az, hogy néhány nappal azelőtt a reakciós ellenforradalmár tábor szemefénye, Bangha páter egyik hívét elküldte hozzám azzal az üzenettel, hogy szeretne velem találkozni és beszélgetni. Én, természetesen azt válaszoltam, hogy nagyon szivesen. Erre Bangha páter megjelent *Az Ember* szerkesztőségében és hosszú, barátságos beszélgetés fejlődött ki közöttünk. A beszélgetést azért nem kell részletesen ismertetnem, mert Bangha ugyanazt a gondolatmenetet fejtegette előttem, ami azután mult heti cikkében is kifejezésre juttatott. Ez a cikk pedig úgy született meg, hogy én, miután láttam, hogy Bangha közismert publicisztikai működése között és aközött, amiket

nekem elmond, óriási ür tártong, följánlottam neki, hogy ha komolyan vallja azokat, amiket itt most nekem elmond, akkor írja azt meg *Az Emberben*. Bangha, aki látogatása alkalmával époly szeretetreméltóan, mint amilyen férfiasan viselkedett, vállalkozott erre és néhány nap múlva elküldötte hozzám a cikkét. Azt hiszem, hogy se Bangha páternek, se nekem nincsen semmi okunk arra, hogy az ujságcikk megszületésének ezeket a körülményeit titokban tartsuk és éppen ezért mondtam el azt itt a legteljesebb nyíltsággal.

Bangha páter látogatásának egyébként nagyon örültem, mer érdekese és tehetséges embert ismertem meg a jezsuita atyában, aki ha nem abban a sötét és kárttevő irányban, hanem hasznos és fölvilágosító irányban érvényesítené jelentős tehetségét, akkor igen komoly eredményeket tudna elérni. Természetes, hogy amíg Bangha páter azt a politikát csinálja tovább, amit idáig csinált, meg tisztelő látogatása és lapomban közzétett cikke ellenére is magam részéről vele szembe változatlanul hadiállapotban levőnek tekintem magam. Arra magát *Az Emberben* közlése cikkét illeti, az szépen megír megnyilatkozása egy helytelen irányban tévelygő fanatikus embernek és mint dokumentum feltétlenül becses és érdekes. Éppen csak hogy igaza nincsen Bangha páternek egyetlen egy pontjában sem. Ettől eltekintve nagyon érdekes önvallomás fo

laltatott abban a tényben, hogy Bangha hozzánk írott cikkében megértést, közeledést, eszmei és erkölcsi célok közösségét hirdeti, valóban tisztas és mindenki számára elfogadható hangon. Nagy önvalloinás-foglalatok ebből a tényben, ha tekintetbe vesszük, hogy Bangha a saját orgánumaiban és elsősorban a *Sajtó* című legszemélyesebb lapjában megértés és közeledés helyett visszavonást, gyűlöletet szít, ordináre hangon, valóban mosdatlan szájjal köpköd a szocializmus ellen és vakmerő módon pogromra, zsidóheccekre izgatja és látítja híveit. A szocializmusról, amelyben állítólag „nagyon sok jó van”, sőt — mint Bangha mondja — „jó és magasztos és evangéliumi is”, a szocializmus ellen, amely Bangha szerint is ilveneket akar: „a munka becsülete, a társadalmi egyensúly megteremtése, a gyengébbnek védelme az erősebbel szemben s a termelés anarchiájának megszüntetése”, tehát ez ellen a szocializmus ellen Bangha páter a *Sajtó* című kispiszkosban és egyéb klerikális szemétdobozokban, részleg papgazdasszonyok hangján átkozódik.

Itt tehát valami gixer, valami hiba van, valami itt nem klapol. Ugylátszik, hogy Bangha páter, aki utóvégre is jezsuita, vagy akkor nem őszinte, amikor a saját lapjaiba ír, vagy akkor nem, amikor az *Az Ember* hasábjait tiszteli meg publicisztikai munkájával. Ugylátszik, hogy amit a saját orgánumaiban művel Bangha, azt rosszhiszeműen csinálja akkor is, ha a fanatikus ember artikulálatlan hangján bömböli bele a

világba a gyűlöletet, a széthuzást és az új rendszer részeg káromlását. Amikor azonban olyan komoly helyre ír Bangha, mint amilyenek ezzel maga is elismeri *Az Embert*, akkor föl-emelkedik, a hangja megneembül, a stílusa választékossá tisztul, nincsen egy átkozódó szava sem és amellett érdemben is lehetetlenül nagy koncessziókat tesz az ellentábor számára és magasztaló, és dicsérő jelzői is vannak az annyszor lepocskondiázott szocializmus számára. És pogrom helyett, széthuzás helyett testvérhárc és polgárháború helyett a közeledés, a megértés és eszmei célok közösségét hirdeti. Ha Bangha páter ebben a megnyilatkozásában volt őszinte és nem azokban, amiket hosszú esztendőök óta különböző szószékekről és a saját lapjaiban hirdet, akkor vele még valóban lehetséges találkozni, akkor az ő tagadhatatlanul értékes egyénisége még végezhet eredményes munkát. Ha azonban Bangha azt csinálja meggyőződéssel, amit esztendőök óta csinált és az *Az Emberben* közzétett cikke az ellenforradalom felett beboruló égőit egyik mesterségesen kivetített szívárványocskája csupán, ha konjunktura-megnyilatkozás csak, ha egy ijedt ember értelmes félrebeszélése csupán, akkor merőben értéktelen volt a látogatása is, a cikke is, akkor őszinte sajnálatomra le kellene mondanom arról a reményről, hogy Bangha páterrel valaha még találkozás adódhassék.

Bangha páter cikkének abban a részében tehát, amelyben a szocializmust dicsőíti, kétségtelenül igaza van és itt egyetértünk vele. Amit azután a papokról, a vallásról, a klerikalizmusról, az ellenforradalomról és

a forradalomról ír, ott már semmi igaza nincsen Bangha páternek, ha még olyan komoly és tiszteletreméltó hangon beszél is hozzánk. A papok a nép butításának munkáját végzik hosszú évszázadok óta és a legtöbb koncesszió, amit tehet a szocializmus, az, ha erőhatalmi uton nem akadályozza meg ezt a butító munkát, ellenben a maga fölvilágosító munkájával ellensúlyozza. Szóval, nem lehet tovább menni annál a szélső liberális álláspontnál, hogy a vallást magánügyggyé degradálják és a vallásoktatás barbár támadás a lelkiismereti és gondolatszabadság ellen. A papok és főpapok közönséges és jogtalan üzlete ez, amely ellen minden erővel harcolni kell. Igenis meg kell szüntetni az emberek között való különbségtevést, amely már az elemi iskolában elválasztja egymástól a katolikusokat, a reformátusokat és a zsidókat. Nincsenek felekezetek közötti különbségek, csak dolgos emberek vannak, munkások vannak és nyugyenélők vannak, herék vannak és tisztességes emberek vannak és gazemberek vannak. Nyugodjék bele Bangha páter, hogy a dolgos mégis csak ebben az irányban fejlődnek és nem igen lesz lehetséges a jövőben jó megélni abból, hogy az emberek között lévő véletlen felekezeti különbségeket mesterségesen kiélezzék.

És bizony a papokat, akik a zűszékről az ellenforradalmat áramkodják bele a hívők jámbor nyájába, ezeket a papokat el kell némitani. Szeretetről ne beszéljen nekünk Bangha páter, aki maga is egy hosszú életen át, jobb ügghöz méltó buzgalommal gyűlöletet hirdetett és ne beszél-

jen nekünk arról, hogy az egyház és a papság szeretetet és megértést hirdetnek. Hiszen az egyház és a papság ennek az ugynevezett szeretetnek a nevében áldotta meg azokat a zászlókat, amelyek alatt mézsárszékre vitték az emberek millióit. És érdekes, hogy ugyanannak az egyháznak különböző faji és nemzetiségbeli papjai egyforma meggyőződéssel küldötték egymás ellen gyilkoló szerszámokkal, kézi bombával, szuronnal, puskával, ágyúval jámbor hiveiket. Minden országban megáldották a zászlót a papok, minden országban isten és Jézus Krisztus nevében küldték el meghalni ezeket a szegény, boldogtalan embermilliókat és a szeretet nevében minden országban azt ígérték a harctérre küldött, a mézsárszékre cipelt hívőiknek a papok, hogy az isten velük lesz és, hogy az igazság velük van, hogy nekik van igazuk, hogy igaz ügyért, nagy ügyért, szép ügyért mennek harcba. És a jámbor hívők megáldva, biztatva, lelkiekkal föl szerelve, a szeretet nevében elindultak egymás ellen harcolni és elindultak meghalni. Ugyebár, igaz, főtisztelendő Bangha páter atya, hogy a római katolikus, református és zsidó katonának millióit a papok tüzelték, bátorították és biztatták és buzdították egymás ellen és mindenhol azt ígérték, hogy az isten velük lesz és, hogy igaz ügyért harcolnak. Hát lehet-e lenség, hogy az egymás ellen menő, a szembenálló katonának mindenütt igazuk lett volna, és, hogy mindenütt isten nevében és a szeretet nevében, a felebaráti szeretet nevében emelték volna föl egymás ellen gyilkoló szerszámait. Valahol

tehát, az egyik oldalon tehát mégis csak hazudhattak a papok, mert lehetetlen, hogy az egymással ellentmondó, vallásos és szeretettől sugalt szónoklatok mind igazak lettek volna. Én azt hiszem, hogy a papok nemcsak valahol, hanem mindenhol hazudtak és amilyen hazugság volt a szájukon a szeretetre és az istenfélelemre való hivatkozás, amikor vágóhídra hajszolták a szegény családapák millióit, ugyanolyan hazugság zuhog a szájukról most, amikor különböző szószékeken hirdetik az ellenforradalmat, azt hazudják, hogy a népgyilkos császárság és királyság zsarnoki rendszere jó volt, szép volt, hogy az volt a szép világ, amely ehhez a szörnyű emberpusztításhoz vezetett és hogy a forradalom szülte új magyar köztársaság elpusztítandó. Hát ha a papok mindig és mindenütt hazudtak, most is hazudnak és ne csodálkozzék Bangha páter, ha nagyon sokan vagyunk és egyre többen leszünk, akik elfordulunk ettől a képmutató hazudozástól, ettől a gyűlölt farizeuskodástól és gyűlöljük — felekezeti különbség nélkül — a papokat, akiknek végtére is az az üzletük, hogy a tulvilági boldogság örömeivel kecsgetetik azokat, akiktől ennek a világnak, a reális életnek örömeit minden eszközzel el akarják vonni.

Hogy az önök világa, Bangha páter atya, tele volt szenvedéssel, fájdalommal, igazságtalansággal, elnyomással, zsarnoksággal, vérrel, szennyel, hazugsággal, háborúval, az már bizonyos. Ezért a kimult világért, ezért a régi rendért, amikor az egyház a világon a legnagyobb hatalmasság volt, ezért, tehát az

Önök hatalmáért nem érdem valami tulságosan lelkesedni. Ezt a rendszert el kell pusztítani és el kell söpörni mindazokat, akik ennek a népgyilkos, rendnek a föltámasztásán dolgoznak. Ha Ön ezen dolgozik ezért verekszik, önt is el kell söpörni föltisztelendő Bangha páter. Azt már tudjuk, a magunk büntetésén tapasztaltuk, hogy ami eddig volt, az rosszul volt. A szocialista állam még nem épült ki, hol, azt még nem tudjuk, hogy az is olyan rossz lesz-e, mint önök régi, kimult rendje. A megátorithatatlan szent tünk, hogy a szocializmus rendje gyönyörű, fölemelő igazságos rend lesz és példátlan örök időkre lehetetlenné fog tenni a háborút, amelybe a szocializmus sehhol a világon nem egyezett bele és amely ellen a háború is harcolt, amikor az önök régi rendje az egyház hathatós támogatása mellett a papok vezetésével, uszító szónoklatai közepette fegyházba hurcolták és akasztásra huzatták föl a háború ellen a béke érdekében szót emelők. Nekünk tehát ne beszéljenek kenetes szép szavak Krisztus gondolatairól és intézményeiről, nekünk ne tartsanak vallásos szónoklatokat a szocializmusról, bennünket ne akarjanak meggyőzni arról, hogy a szép, ami idáig az ő hathatós védnökségük és támogatás mellett történt, mert mi hiszünk a szocializmus világmegváltó erejében és gyűlölettel elfordulunk a multtól, döngő, kemény lépésekkel megyünk egyenes elhatározottan és emelt fejjel szebb és boldogabb jövő felé.

Göndör Ferenc

Garbai Sándor levele

Kedves Göndör elvtárs!

On Az Ember legutóbbi számában nyílt levél keretében hívott fel arra, hogy a budapesti központi lakáshivatalban divó „korrupt” és „pamfás” rendszert haladéktalanul elintéssék meg és azórijam ki az alkalmazottak közül azokat, akik alküismeretlenül üzérkednek és visszaélnek a lakáshivatal közérdekü teendőivel.

Erre a felhívásra válaszolom önként: kész vagyok cselekedni! Ha a lakáshivatalnak adatai vannak, úgy juttassa hozzám azokat s azonnal megvizsgálom s ha tényeken nyugosznak, határozottan járok el. Tovább megyek! Itt, az ön lapjában, nyilvánosan felszólítok mindenkit, hogy lezárta levélben, névaláírással és lakáshivatali eljárással ellátva közölheti velem adatait mindenki, hogy a lakáshivatalnak mely közege fogadott el pénzt vagy egyéb előnyöket azért, hogy valakit lakáshoz juttasson, vagy valakit lakásának a rekvirálás alól mentesítsen.

A visszaéléseket megvilágító adatok beszoigáltatásából senkinek nem lesz kellemetlensége, elintézett lakáshelyes veszélyben nem forog, ezért mindenkiel szemben garanciát vállalok. Az adatokat nevemre és címemre, Országos Lakásügyi Tanács helyisége, I., Döbrentei-tér 1. szám alá kérem küldeni.

Szóbelleg elmondott mesékre és írásos lejegyzésekre, vagy másképp megfogalmazható „diszkrét” felvilágosításokra nem vagyok kíváncsi. En a közérdeket és a közhivatal tisztességét hajlandó vagyok csak akkor is megvédekezni, ha a tényeket bizonyító adatok birtokába jutok. Várom tehát az adatokat!

Ebből is következtetheti kedves elvtárs, hogy csak igazságosan járhatok el mindenkiel szemben, éppen azért, mert szocialista vagyok. Azt is meg kell állapítanom ön előtt, valamint a nyilvánosság előtt is, hogy a lakáshivatal közel 400 al-

kalmazottja között nagyon sok, tuinyomórészt komoly, kötelességtudó, becsületes és szorgalmas munkaerő van, akiknek önfeláldozó, idegörlő munkája nélkül nem lehetett volna megküzdenni a leszerelés alkalmával mutatkozó rettenetős feladattal. Ezeknek az érdemes szellemi munkásoknak, ügyvédeknek és egyebeknek, kiknek legfeljebb az a hibájuk, hogy szegények és a hádból visszatértek, nyilvánosan is kötelességem öket megvédeni és elismerni munkájuk értékét. Ezeket a tisztviselőket általánosságban elítélni okok és bizonyító tények nélkül: lehet ugyan, de én ezt nem tartom a szocialista igazságszeretethez méltónak.

A legújabb lakásrendelet alapján a lakók kijelölésének joga is a bíróra bízott, így a jogi képzettséget igénylő szellemi munka lényegesen megcsappan a lakáshivatalnál s így természetesen arra kell törekednem, hogy a nagyobb részt kezelő és szemlésteti teendők ellátására intelligensebb szervezett munkásokat és erre a munkára hivatott kezelő munkaerőket fogok alkalmazni. Erre való tekintettel a legközelebbi jövőben csökkenteni fogok a Lakáshivatalnál alkalmazott ügyvédek számát. A mellőzhetetlen jogi munka elvégzésére, visszamaradó ügyvédekre is bizonyos átmeneti idő betartásával ki fogom mondani az összeférhetlenséget. Választaniok kell, vagy hivatalnokok maradnak, akkor ügyvédi gyakorlatot nem folytathatnak, vagy megtartván ügyvédi gyakorlatukat, akkor hivatali állásukat kell elhagyniok.

A lakáshivatal, mint ujkori intézmény, a mega gyakorlatlanságával hirtelen nagy feladatok elé állított és mindjárt nem találta meg a helyét és kifogástalan módszerét. Allitom azonban, hogy kezdet nehézségeit leküzdve, hasznos és közérdeket szolgáló intézmény válik belőle.

Ha már meghempergetjük a nyilvánosság előtt, kedves elvtárs, a la-

káshivatal tisztviselői karát, engedje meg, hogy a szocialista igazság kedvéért valamit a lakáskeresőkről is szóljak önnek. Tudja-e ön, hogy a lakáshivatalhoz hetenként átlag 6000 kérvényt nyújtanak be, tudja-e ön, hogy a kérvények túlnyomó nagyrésze nem komoly lakásszükségből fakad, tudja-e ön, hogy a munkások lakás iránti kérélmé elenyészően csekély ahhoz, amit az ugynevezett középosztálynak a mai időben kielégítetlen lakásterjesztési vágya okoz, tudja-e ön, hogy valóságos lakás-lánckereskedelem fejlődött ki a közönség között, tudja-e ön, hogy ez az állapot s ez a sok feleslegesen zaklató munka elkészeríti a lakáshivatal érdemes munkásait is, akik látják, hogy munkájuk jelentékeny részében természetlenül fecsérelődik el s akik engem állandóan sürgetnek, hogy ezt a betegszerű lakáskeresőt hatályos intézkedésekkel szorítsam vissza. Ha ön mindezeket nem tudná, forduljon a lakbérleti bizottságok elnökeihez, akik mint ezzel az anyaggal dolgozó komoly és tárgyilagos bírák fel fogják önt világosítani. Megnyugtathatom azonban, hogy nemcsak a tisztviselők között töreksem a visszaéléseket üldözni, de a legnagyobb szigorral járok el az üzérkedő lakáskeresővel szemben is.

A lakásbajokat természetesen csak a lakásépítés arányai oldják meg, erre készülünk minden erőnkkel; majd meglátja, kedves elvtárs, hogy milyen arányban szaporodnak az új lakások, olyan arányban csökken belül a visszaélés és korrupció.

E válaszom után most már hagyjon engem zavartalanul építeni s akkor épp úgy, mint most is szeretettel gondol vissza önre

tisztelő elvtársa

Budapest, 1919. évi febr. 14-én.

Garbai Sándor

Országos Lakásügyi Tanács elnöke.

Polónyi és Vázsonyiék az ellenforradalom gyékényén

Végre izzó szenvedéllyel megölelték egymást! Akik oly sokat fenekedtek s hadakoztak egymás ellen, annyit is oly nagyon gyűlölték egymást, most találkoznak az új idők váriaszutján szerelmesen összesimulva elvonultak reakció titkos találkahelyére. Egyszeriben kiderült, hogy szíveik mindig megértették egymást, mindig is egy akartak és csupán gonosz jelszavak személyi hiúságok és szerelmi szeszélyek választották el őket. Amikor minden személyi hiúság és szeszély legelőzolásával meleg élet költözött azokba a jelszavakba, amelyeket ők örökké üresnek és ho'lnak kívántak, erre nekik oly szomorú csodára íme megzületett az ő forró, nagy szerelmük a lelkiük megértő szövetsége — az ellenforradalom szent nevében. Polónyinak nem lehet többé a szupremáciáért hullajtott krokodilkönyvek között elárulni a választójogot és Vázsonyinak nem lehet többé korteszászlóként meglobogatni a demokráliát választójog jelszavát: A választójog ott van s most, hogy a régi jelszót meg kellene tölteni tartalommal és meg kellene mutatni, hogy igazán akarták a választójogot, most Vázsonyiék odaállnak a tulsó oldalra, szelthámos jelszópolitikájukat lemeztelenítve, pörögve árulják magukat a reakciónak, egygyékényen a közmunkatanácsi elnökség vesztén kesergő Polónyival. Most végre mindenki tisztában lehet vele és bus fájdalommal gondolhat vissza arra, hogyan komédiáztak itt ezek a emberek hosszú esztendőkön át, milyen frenetikus hatású, lángoló beszédekkel mondott Vázsonyi és Lörzskari a választójog és a demokrácia mellett amikről most teljesen nyilvánvaló lett, hogy mindez hazugság volt, hatása színészkedés, lelkiismeretlen blöff. Ez bizony mondom, Vázsonyiék demokráciája volt az utolsó két évtized legnagyobb politikai humbugja Magyarországon.

AZ EMBER

A szereimesek, tetszik tudni, még a távoztól is megértik egymást. Két szív, a Döbrentey-téri fekete-májásé s a müncheni gyászmagyar elhíjasodott, szézelyes, beteg szíve így dobant össze a múlt héten. Polónyi ravasz ellenforradalmi bucsubeszédel mondott a Közmunkatanács tisztviselői kara előtt, Vázsonyi pedig egy müncheni szanatórium ártalmas magányából küldött súlyos monomániára valló levelet híveinek, dühödten támadva ma is Károlyt és a népuralmat.

Polónyi előbb hízelegve beszélt a népkormányról, aztán a tőle megszókölt sunyi alatomossággal hátulról szert beledöfni. Ő a kormányt nem szítja, mondta, csak — a forradalmat. Mert a forradalom mindent lerombol, elpusztít. Napoleon forradalma összehitte a Doge-széket, a magyar forradalom pedig becses és drága értékeket törölt el a föld színéről." Szórol-szóra — mondta Polónyi. Géza és még könyeztet is hozzá, mert a becses és drága értékek alatt ő az annyira felesleges Közmunkatanács még feleslegesebb elnöki állását értette s az ő számára valóban nem hozhatott ennél súlyosabb katasztrófát a forradalom. Mi azonban a forradalom vívmányai között nem utolsó helyen örvendezünk annak, hogy Polónyi napja végleg lealudzott és hogy kiebrudalták elbőből a magas közméltóságából, amelyet eddig Magyarország szegényére bötöltött. A régi Magyarországra jellemzőbb, hogy forradalomnak kellett jönnie, hogy eltemesse a magyar politikának ezt a sötét, kriminológiai alakját.

Azonban... Polónyi még nincs eltemetve, sőt nem is hagyja magát eltemetni. Intrikálni akar utolsó lehetőséig, cselet szőni, aknamunkálkodni ereje végső fogytáig. Még mindig bizik a feltámadásában. S mi nap-nap után hiszta keresik a Polónyi nevet az ellenforradalmi nyomozásokról és házkutatásokról szóló rendőrségi jelentésekben, pedig tudtuk, hogy azok a Polónyi neve nélkül nem teljesek. Nem mondjuk, hogy eredménytel járna ha Polónyinál házkutatást tartá-

nának, ennél ő sokkalta furfangosabb, de viszont biztos tudomásunk van arról, hogy állandó, intím összeköttetést tart fenn az ellenforradalomra törekvő körökkel, elsősorban az Ébredő Magyarokkal, akiknek klerikális és reakciós céljaival mindenben egyetért s ha szabad ezzel a részben jöttötte stilszerűlen hasonlattal élnünk, világító oszlopuk a lelkük sötét éjszakájában. A Ferencváros hívőre tett hírhedt antiszemléltája, Kornay István fővárosi szám-tiszt és „költő" ur Polónyi Géza legbizalmasabb hívei közé tartozik és kétségtelen, hogy Kornay mindenkor Polónyi lelkes utmutatásai irányították munkájában. Csodálatosképen, még mi Polónyinál keresik a cselekvések fonálát, a bajok gyökerét. Polónyira nem is gondolnak nem is beszélnek róla, a háttérben meghúzódó alakját szinte egészen el is felejtették. Hát, jó urak, olyan rövidek lettek egyszerre a magyar memóriák, hogy el lehet náunk képzelnünk vakmerő politikai konspirációt — Polónyi Géza nélkül is?!

Vázsonyi hátrahagyott hívei sem töltik idejüket tunva tétlenségben. Károlyi ellen a régi Károlyi-párthoz Pető Sándor és Bródy Ernő. Vázsonyi két lakája kezdte a frondörködést, amikor össze sugtak-bugtak Lovászival, hogy meg kell alapítani a Polgárszövetséget. A Terézvárosnak baráti és szívességi alapon lekenyerezett polgárait pedig természetük ellenére a Lovászypárthoz való csatlakozásra bírták. Fárahatatlanok a népkormány elleni agitációban, amelyet a Demokrata-körben egyik legutóbbi szombati társasvácsorán cifra kis indítvánnyal tejeztök be. „Soha a munkapárt így el nem fojtotta a vélemény szabadságot, — humorizált a csödbejutott demokrata-párt két prókurisája — Károlyi eszelős, radikális politikája megmetelyezte pártjának eddig a polgári elemekhez szűfő vezető-embereit. Mi nem követhetjük őket ezen az uton, mert meg kell védenünk a polgárságot. Inkább meg kell fogni az adófizetést, szárájka kell lépnie a polgárságnak, de pozícióját meg kell őriznie." Ilyen veszedelmes szónoklatokkal védik a bajban lévő hazát. Lo-

vásznyak e kítűnő hívei, akik közül Pető Sándor még egy megkapó szubjektív vallomással is szolgált. Azt mondta: „Bűnbánóan vallom be, hogy a forradalom kitérőesekor, amikor Vázsonyi azt mondta, hogy a haladásnak ezt a tempóját nagyon gyorsnak tartja, azt hittem, hogy téved. Most be kell látnom, hogy az ő látnoki szeme tisztán látszik előre a viszonyok aggasztó elfajulásait.”

Igy beszélnek ma annak a pártnak vezetőiberei, akik nem is olyan régen a demokrácia és haladás jelszavával ámitották a világot. De még tovább is züllöttek. A harmadik demokrata alvezér, Biró Henrik aki utána futkosott az újságíróknak, amikor Ferenc József-rendet kapott, hogy magaslató cikket szállítsanak róla, ez az Izabella főhercegnő kezének első kézcsoakra nyújtásától megköttyagosodott kisburzsoa, múlt vasárnap haragos, vad szónoklatot vágott ki a köztársasági kormány ellen — a Magyar Polgári párt gyűlésén, amely a régi munkapártiak és Andrássy-pártiak és minden rendű és rangu ortodox kaptafisták új szövetkezése.

Mindezen azonban nincs csodálkozni való, hiszen a kívért, bujdosó vezértől kapják az inspirációt helenként egykét kávéskanállal. Legutóbb Bródy Ernőnek írt nyolcoldalas nagy levelet a müncheni bűnös remete s ez a levél kézzel-kézre járt a Demokrata-körben és a Lovászypártban. A becsmérlő jelzők áradatát szűrtja benne Vázsonyi szokott gunjos modorában Károlyira és a népkormányra s a kárörömnök nem minden tünete nélkül kéjeleg abban, hogy románok és csehek tartják megszállva az ország nagy részét.

Előre megmondtam Károlynak, hogy így lesz, ha békét kötnek, írja s megelégedezik arról, hogy mennyivel súlyosabb helyzet következett volna az országra, ha nem Károlyi hanem Wekerle, vagy pedig egy Hadik—Vázsonyi kormány köti meg a fegyverszünetet. A Károlyi pacifista politikájának friss eredményeiről is megelégedezik Vázsonyi és elfelejt minden-mindent, csak önmagát akarja igazolva látni minden poklokon át. Ezért bár-

minő rabulisztikára, bármint fordításra képes, elérkezett Polónyhoz ezen a téren is. Szegény tönkrezülőtől politikus már csak megfogyatkozott memóriával, a maga külön meghibbant beállítottságban tudja elviselni a dolgokat a monómánia e telőfokán. Szegény, szegény beteg ember.

Róbert Oszkár

A SZINESZNÖK ES SZINESZLEK
magánügyei tulságosan sokat foglalkoztatják a magyar sajtót. Egész sereg hetilap él meg abból, hogy primadonnák, drámai szendék, hőszerelemesek és tenoristák magánvonatkozású ügyeivel szórakoztatja a nyájas olvasót. Kéznyolc napilapok is igen gyakran tul nagy fontosságot tulajdonítanak annak, hogy a művész nő milyen alsószoknyájában libben ki a deszkákra és kinek az oldalán kocszított végig a Stefánián. Szó ami szó, tulságosan csunya szemvedélylyel teregetik ki a művész nők fehérmellűt a nagyrődemű közönség elé a lapok, annyira, hogy ezt az egészségtelen kultúrát megsokalta a budapesti szineszlek szövetsége és átírt a Budapesti Újságírók Egyesületéhez és az Otthon írók és hírlapírók köréhez, kérve azt, hogy szineszleket és szinesz nőket magánéletével a lapok a jövőben ne foglalkozzanak. Helyettes föllépést és viszont szegyeljük, hogy a magyar sajtó okot adott erre a felkérésre. Ezek után reméljük, hogy a művészek és művész nők magánéletében turkáló, lapok megszegyenülten beszűntetik végre ezt az izléstelen és aroprító zsurnaliszta munkát. Elég volt.

A BUDAPESTI ÚJSÁGÍRÓK EGYESÜLETE választmányi ülésén nagy lelkesedéssel határozta el, hogy fölszűnti a kormányt az ellenforradalom letörésére. Reméljük, hogy a Budapesti Újságírók Egyesületének ez a felhívása mely benyomást fog tenni a kormányra és impulzust fog adni arra, hogy végre bátran szembeálljanak az ellenforradalom vakmerő orváltlankodásaival. A Budapesti Újságírók Egyesülete békés polgári testület és ha ez is azt követeli már, hogy a kormány törje le az ellenforradalmat, akkor bizonyos nagyon komoly a veszedelem. Örömlünk az újságíró egyesület kemoly határozatának és várjuk annak jelentkező hatását a kormány erőteljes intézkedéseiben.

Károly őfelsége jelentí, hogy nem ő lopott

Károly király és császár valami-
kor igen nagy ur volt ebben a szer-
kesztő országban, de bizony, mosta-

nában már rossz idők járnak rá.
Hogy milyen rossz idők, arra jel-
lemző dokumentum az alábbi ok-
mány, amely egy budapesti könyo-
matos lap szerkesztésébe érke-
zett: „Ő császári és királyi felsége”
nevében és megbízásából. Ez az ok-
mány a következő:

General-Direktion
der k. u. k. Hof- und
Landes-Verwaltung,
Wien, am 1. Februar 1919.

344

Verwaltungs-Bekanntmachung

Die mit der Verwaltung des privaten Vermögens
Seiner Majestät und des privaten gemeinsamen Vermö-
gens des Sächsisch-Lothringischen Erbhauses betraute
General-Direktion ersucht um die gefällige Feststel-
lung, dass die Maßnahmen, nach denen Seine Majestät
von ehemaligen ungarischen Ernährungsminister Prin-
zen Windischgrätz oder von irgend jemandem anderen
einen Teil des aus Geschäften der Budapest: Kartof-
fabrikzentrale resultierten Nutzens gezogen haben soll,
vollkommen unrichtig sind. Seiner Majestät ist über
diese Transaktion absolut nichts bekannt.

Wien, am 1. Februar 1919.

Für den General-Direktor:

Schenek

A „császári és királyi” levél szó-
szerinti magyar fordítása a kö-
vetkező:

Ő cs. és kir. felsége magán
és családi alapjainak vezérigaz-
gatósága. Tisztelt szerkesztő-
ség. Az őfelsége magánvagyo-
sának, valamint a habsburg-
lotharingiai ősház közös ma-
gántulajdonának igazgatásá-
val megbízott vezérigazgatóság
kéri annak szíves megállapítá-
sát, hogy azon jelentések, me-
lyek szerint őfelsége Windisch-
grätz hercegtől, a volt magyar
közélelmezési miniszertől vagy
bárki másától a budapesti bur-
gonyaközpont üzleteiből szá-

mazó haszonnak egy részét meg-
kapta volna, teljesen helytele-
nek. Őfelségének erről a tranz-
akcióról semmiféle tudomása
sincs.

Bécs, 1919. febr. 1-én.

A vezérigazgató helyett:
Schenek.

Szóval Károly császári és királyi
felség egykori dicsőségeseen ural-
kodó legfőbb hadurunk, ott tart
ma már, hogy egy budapesti kö-
nyomatos lap szerkesztésébe
mentegetőző levelet kell neki írnia
arról, hogy Windischgrätz herceg
burgonyapanamájában nincs benne,
hogy ő nem lopott azokból a mil-

lőkből, amelyeket Windischgraetz lopott el, hogy Windischgraetz herceg ezeket a milliókat a saját számára lopta és nem őfelsége számára. Jellemző dokumentum ez az okmány és valóban nem fontos, hogy a burgonyapénzből sápolta Károly császár és király. Utóvégre a Habsburgok annyit loptak az ország pénzéből, annyit sápoltak és harcsoltak, hogy a burgonya-milliók az ő praxisukban igazán nem jöhetnek komoly számításba. Higyjük el, hogy ebben az egy esetben nem lopott Habsburg Károly. Lopott ugyanis eleget ez a nemzetség és úgy kifosztották ezt a szerencsétlen országot, hogy évtizedekig arról fog kellődni. Ezekben voltunk bátrak közölni Károly császár és király „helyreigazító nyilatkozatát.”

HEGEDÜS LÓRÁNT, aki a munkapárti korrupció uralom egyik leghírhedtebb alakja volt, aki rekordot teremtett a képviselői összeférhetetlenségek terén, kitért a kriptából és már feltámadt és már szerepel. Ez az, amit határtalan szemtelenségnek nevezünk, ha annál sokkal több nem volna. Hihetetlen dolog, hogy Hegedüs Lóránt úr az ő bokros közgazdasági tevékenysége után, a munkapárti rémuralomban vállalt dicstelen szerepe után most már ismét kimerészkedik a fórumra és szóval is, no meg a Budapesti Hírlap hasábjain is hallatja korrupció fertőző hangját. Szégyen és gyalázat.

NEM VAGYOK AZONOS azzal a dr. Diószeghy Tibor rendőrkapitánnyal, a kinek a rendőrség ellenforradalmi üzemek miatt házkutatást tartott. *Egészen bizonyos tények ebben, először* mert nem tartották nálam házkutatást, másodsor, mert nem vagyok ellenforradalmár, harmadsor, mert nem vagyok rendőrkapitány, negyedsor, mert a doktori cím tavalyabbal is éven, mint a másik három vádpont együlvéve. *Fokozottan meggyőző az, hogy nem vagyok azonos, az, hogy ilyen név rendőrkapitány nincs is Budapestben.* A házkutatást dr. Diószeghy Géborral tartották, ami, ha nem is teljesen különbség, de különbség.

Diószeghy Tibor.

Idegen hercegek, akiknek 1 millió hold magyar földjük van

A Habsburg-dinasztia, bármennyire dühöztette is az arisztokráciát, a hercegi főméltóság adományozásában meglehetősen főszenyven bánt a magyar mágnásokkal. Ennek oka, hogy magyar hercegi család alig van egy-kettő. Annál inkább elbámultam, amikor a birtokpolitikai kérdésekben kissé elmélyedve, az ezerholdasok légiónban egy egész csomó hercegi magmut-birtokra akadtam. Egész meglepetten kellett megállapítanom, hogy

a hercegi birtokok Magyarországon közel egymillió háromszázezer holdra rugnak.

Egyenesen megdöbbenő, hogy egészen idegen hercegi családoknak, hercegeknek, akiknek a nevét sem halljuk, sőt, hercegnőknek, akikről azt sem tudjuk, hogy a világon vannak, tíz és huszezer holdnyi birtokuk van Magyarországon. Az az érzésem, hogy most, amikor küszöbön áll a nagy földreform megvalósítása s nemsokára kezdőt veszi a földosztás, égetően fontos és szükséges, hogy ezekről hercegi nagybirtokokról, amelyek eddig sikerült a közvélemény figyelmét kikerülniük, ezekről a előkelő idegeknél részletesebben tájékoztassuk a nyilvánosságot.

Íme, a diszes névsor:

Frigyes főherceg:

Baranyamegyében	98.576 hold
Mosonmegyében	30.608
Zólyommegyében	37.188
Összesen	166.372 hold

József főherceg:

Aradmegyében	40.693 hold
Barsmegyében	19.589
Fejérmegyében	9.068
Nyitra megyében	5.636
Pestmegyében	2.188
Törölkény megyében	1.229
Összesen	88.713 hold

AZ EMBER

Batthyány-Strattmann Ödön herceg:

Vasmegyében	10.990 hold
Zalamegyében	9.651 „
Összesen	20.641 hold

Boncompagni Ludovisi hercegné:

Bács-Bodrogmegyében	11.208 hold
---------------------	-------------

Koburg Agoston herceg:

Hontmegyében	9.388 hold
Pestmegyében	7.000 „
Összesen	16.388 hold

Köburg Fülöp herceg:

Borsodmegyében	16.272 hold
Gömörmegyében	108.577 „
Hévösmegyében	4.933 „
Hontmegyében	9.640 „
Nógrádmegyében	8.299 „
Szepesmegyében	10.822 „
Összesen	158.543 hold

Eszterházy Miklós herceg:

Baranyamegyében	19.357 hold
Mosonmegyében	28.351 „
Somogy megyében	43.443 „
Sopronmegyében	128.830 „
Tolnamegyében	86.613 „
Vasmegyében	12.846 „
Veszprémmegyében	5.760 „
Zalamegyében	70.349 „
Összesen	395.549 hold

Festetics Taszilo herceg:

Somogy megyében	77.911 hold
Zalamegyében	41.454 „
Összesen	119.365 hold

Hanin Angelika hercegné:

Nyitra megyében	1.371 hold
Pozsony megyében	2.824 „
Összesen	4.195 hold

Modena herceg:

Vasmegyében	12.040 hold
-------------	-------------

Hohenlohe hercegek:

Erigyés herceg:	
Pozsony megyében	1.000 hold
Erigyés és Károly hercegek:	
Pozsony megyében	2.415 „
Hugó herceg:	
Pozsony megyében	8.689 „

Kraft Keresztély herceg:

Szepesmegyelcn	23.104 „
Klodvigné hercegné:	
Trencsénmegyében	2.316 „
A hercegek pestmegyei birtoka	1.825 „
Összesen	39.955 hold

Liechtenstein Alajos herceg:

Aradmegyében	5.702 hold
Nyitra megyében	3.671 „
Összesen	9.373 hold

Metternich Sándor Paulina hercegné:

Esztergom megyében	5.938 hold
Fejérmegyében	3.483 „
Komárom megyében	6.389 „
Pestmegyében	4.481 „
Összesen	20.291 hold

Montenuovo Alfréd herceg:

Baranyamegyében	7.566 hold
Somogy megyében	5.851 „
Tolnamegyében	7.991 „
Összesen	21.408 hold

Odescatchi hercegek:

Géza herceg:	
Nyitra megyében	2.229 hold
Gézáné hercegné:	
Zemplénmegyében	5.391 „
Ince herceg:	
Szerémmegyében	17.877 „
Jenő herceg:	
Ungmegyében	4.371 „
Livio herceg:	
Nyitra megyében	2.229 „
Zóárd herceg:	
Szabolcsmegyében	2.967 „
Összesen	35.056 hold

Oldenburg Elimárné hercegné:

Bars megyében	2.242 hold
---------------	------------

Pálffy Miklós herceg birtokai:

Esztergom megyében	7.621 hold
Komárom megyében	4.949 „
Pozsony megyében	73.368 „
Összesen	85.938 hold

Reuss herceg:

Zemplénmegyében	9.785 hold
-----------------	------------

Róbert páruai herceg:

Torontálmegyében	7.049 hold
------------------	------------

AZ EMBER

Sabran E. hercegné:	
Komárommegyében	1.779 hold
San Marco hercegné:	
Torontálmegyében	11.592 hold
Windischgraetz hercegek:	
Albert herceg:	
Nyitra megyében	0.203 hold
Alfréd herceg:	
Pozsonymegyében	1.446 „
Lajos herceg:	
Zemplémmegyében	9.004 „

Összesen 19.653 hold

A hercegi birtokok összesen: 1,252,084 hold.

Az embernek el kell képednie, amikor ezeket az adatokat látja. Azt még valahogy lenyeljük, hogy a Habsburg hercegek és a velük rokon Kóburgok száz és százezer holdnyi birtokot kaparintottak magukhoz. De hogy kerül ide Boncompagni Ludovisi hercegné, Henin Angellika hercegné, Oldenburg Elmárné hercegné, Sabran hercegné és San Marco hercegné? Kik ezek a hercegnék és merre van az ő hazájuk? Ófőméltóságaik ne vegyék rossz néven tőlünk, hogy nem ismerjük őket közelebbről. Neveiket sem hallottuk. Egy rettenetes, négyesztendős vérzivatar viharzott el a fejünk fölött, amelyben még a főméltóságoknak is divat volt néha-néha legalább valamely jótékonysági mozgalomban szerepelni. Az ő nevükkel azonban még ezekben a mozgalomban sem találkoztunk.

Hogy jön ennek a szegény országnak a földje ahhoz, hogy ezeket az előkelő idegeneket, a *Modernai* herceget, a *Liechtenstein*, *Montenuovo* és *Reuss* hercegi familiákat táplálja és hogy ezer és ezer holdon a magyar nép véres verítéssel, földtelen nincsetlenségben ezeknek az uraknak kaparja a földet? Micsoda jogon aratnak ezek a hercegek Magyarországon, a magyar nép földjén s hol van az a törvény, amely szankcionálhatja azt, hogy idegen hercegek idegen földön, idegen udvarok fényében sütkérezve a magyar nép keserves napszámunkájával kiizzadott mil-

iókkal dobálódzanak és játsszák a kiskirályokat?

Szégény és bűn, hogy eddig ez lehetett s így volt. Hogy embereknek, akikhez semmi közünk, akik talán nyelvünket sem ismerik, akik csak hébe-hóba, arisztokrata bálókra, vadászatokra és más hasonló mulatságokra néztek el ide, ha ugyan egyáltalán idénéztek, hogy ezeknek az előkelő idegeneknek ezernyi holdakra rugó óriási birtokaik terpeszkedhettek itt a legjobb magyar földön. Szégény és bűn, hogy hercegek, akik legfeljebb szalonkocsiban utaztak végig a magyar földön és akkor is lehúzták a vasuti kocsiablak függőnyeit, mert megvetették ezt az országot, gyűlölték a népét, amelyet barbárnak tartottak, hogy ezeknek az uraknak és hölgyeknek, akik mint egy afrikai gyarmatról, úgy beszéltek rólunk, akiknek csak a földünk drága termése kellett, de különben elfintorodott nemes orruk, ha a magyar népről volt szó, szegény és bűn, hogy ezeknek dolgoztunk és megtörtük, hogy a nép millióit nincsetlenségben tengődjenek az ő ezer és ezer holdjaik mellett.

Egy csöppet sem vagyunk büszkéek erre a listára és szegényen pirtkerget az arcunkra a *Hohenlohék* 40 ezer holdja és az *Odescalchiak* 35 ezer holdja éppen úgy, mint az *Esterházy* herceg 395 ezer holdja és a keszthelyi kiskirály, a *Festetics* herceg 120 ezer holdnyi birtoka. Ófőméltóságaik hallatlan birtokóriásai most végre a nép kezére fognak kerülni. S rá kellett ezekre a birtokóriásokra mutatnunk; mert lehetetlenségnek tartjuk, hogy a népkormány a földosztást ne ezen az egymillió 300 ezer holdon kezdje. Nem holnap, hanem ma.

Óhercegségeiktől és a hercegnők főméltóságaitól sürgősen bucsút akarunk venni. Nem személyesen, mert hiszen hozzájuk soha nem volt és nincs szerencsénk s nem tudunk hollétükről. De a — telekkönyvben, ott bucsuzni akarunk tőlük. Sürgősen. Végleg. Örökre. *Bizony László.*

Dietz Károly és Páll György

A budapesti rendőrség forradalmi átalakulásában vezető szerepe volt Dietz Károlynak és Páll Györgynek. Egészen természetes tehát, hogy Dietz Károlyból főkapitány és Páll Györgyből főkapitányhelyettes lett. Néhány nap előtt Dietz Károly és Páll György szükségét látták annak, hogy a mindinkább vakmerőbben fellépő ellenforradalmárokkal szemben *erélyes lépéseket tegyenek*. Házkutatást tartottak azoknál a férfiaknál, akik alaposan gyanúsíthatók az ellenforradalom megszervezésének sulyos bűnével. *Nagyon helyesen cselekedtek Dietz Károly és Páll György, amikor ezt megtették.* Mit tesz azonban erre Magyarország forradalmi kormánya? Azt teszi, hogy minisztertanácson *megdorgálja* Dietz Károlyt és Páll Györgyöt, mivelhogy Nagy Vince belügyminiszter ur állítólag előzetesen nem tudott arról, hogy a rendőrség végre rászánta magát ezekre a régen csedékes házkutatásokra.

Mi nem tudjuk, hogy valóban Nagy Vince tudomása nélkül cselekedett-e a rendőrség. Mi csak azt tudjuk, hogy a *rendőrség helyesen cselekedett*. Lehet, hogy a belügyminiszternek azért nem kötötték előzetesen az orrára rendőri részről a házkutatás tervét, mert a *belügyminiszter esefleg nem egyezett volna bele a rendőrségnek ebbe a szükséges intézkedésébe*. Ha ezért nem közölték Dietz Károlyék Nagy Vincével előzetesen a dolgot, akkor *nagyon helyesen cselekedtek*. Ha azonban Nagy Vince belügyminiszter ur maga is helyeselt volna ezt a lépést, és beleegyezett volna, ha neki bejelentik, akkor jelentéktelen *formahiba* történt csupán, amiért egyáltalában nem jár a forradalmi kormány részéről megrovású kaland. Utóvégre a belügyminiszter ur *kicsinyes érzékenykedése és személyes hiúsága* nem indokolhatja, hogy a kormány dezavualjon egy

olyan rendőrségi intézkedést, amelyet *érdemben helyeselnie kell* a kormánynak. Nekünk azonban az a gyanunk, hogy Nagy Vince belügyminiszter *nem helyeselte* az ellenforradalmárok ellen tett erélyes intézkedéseket, különben nem rendezte volna azt a lemondási komédiát, amit rendezett. Ha pedig nem helyeselte, akkor nem Dietz Károly és Páll György eljárását kell megrovónia a kormánynak, *hanem meg kell rovnia Nagy Vince belügyminiszter eljárását*. Mert ez esetben a belügyminiszter urnak semmi keresnivalója nincs a forradalmi kormányban. Sőt, tovább megyünk és megállapítjuk, hogy a belügyminiszter ur *kötelességet mulasztott, amikor már korábban nem utastotta a rendőrséget arra, hogy járjon el erélyesen az ellenforradalmárok ellen*. Nem elég, hogy ezt nem tette, hogy ezt elmulasztotta a belügyminiszter ur, de még tetézi bűnét azzal, hogy *igyekszik visszacsúsztatni azt, amit a rendőrség igen helyesen cselekedett*. A kormány pedig érthetetlen módon a belügyminiszter mellé állt és meg nem érdemelt dorgatóriumban részesíti a rendőrséget.

A mi értesüléseink szerint Nagy Vince belügyminiszter ur tulságosan sok jóindulattal viseltetik az ellenforradalmár érzelméről ismeretes Kosztka Árpád rendőrfőparancsok iránt és állítólag azért adatta most a kormánynyal a főkapitánynak ezt az orrot, mert Dietz főkapitány alaposan elbánt Kosztka ural. A rendőrség problémája ezzel az ügygyel meglehetősen előtérbe helyezkedett. Ezt a problémát energikus kezekkel *sürgősen meg kell oldani*. Nem tudunk más megoldást, mint hogy a *szociáldemokrata párt küldjön ki a maga kebeléből egy erőskezű férfit, teljes hatakörrel Dietz Károly főkapitány mellé, hogy segítsen neki a rendőrség átszervezésében és igyekezzen a legrovidebb időn belül belevinni a budapesti rendőrségbe azt a szellemet, amely nélkül ez a rendőrség használhatatlan és amely szellem*

hiányában máról holnapra olyan robbanások és felfordulások állhatnak elő a rendőrség kebelében, amelyet okvetlenül meg kell előzni a köztársaság érdekében. Sajnos, a rendőrség ma is tele van olyan elemekkel, akik a régi rend hívei és szolgái, ezeket tehát sürgősen ki kell onnan seprüzni. Ezt a tisztogató munkát csakis megfelelő szocialista támogatással végezhetné el a főkapitány és azért követeljük, hogy a kormány ahelyett, hogy gyengíteni a rendőrség megbízható vezetőinek pozícióját, erősítse azt meg oly módon, hogy a főkapitány mellé kiküld egy energikus szocialistát és a rendőrség mai összetételébe bele nem illő elemeket sürgősen kicseréli és felrisszítik megbízható szocialista anyaggal. A szervezett munkásság valóban nagy szerű anyag volna erre a célra, tessék tehát felhasználni őket. Dietz Károlyt és Páll Györgyöt pedig szeretettel és bizalommal üdvözljük abból az alkalomból, hogy a minisztertanács megdorgálta őket.

A SZOCIALISTÁK BERNBEN orosz-lánok módjára harcoltak Magyarországi területi épségéért. A „házatlan bitangok” az Internacionále ítélőszéke előtt tiltakoztak Magyarországi feldarabolása ellen. Nem Károlyi József nem Prohászka Ottokár és a többi ellenforradalmi vezér hanem Kunfi Zsigmond, Biró Dezső Buchinger Manó szocialdemokrata küldöttek védik hathatósan Magyarországi területi integritását. Károlyi Mihály köztársasági elnök a Nemzeti Tanács sőt a székely néptanács is elismerő sürgönyöket küldöttek a Magyarországi küzdő szocialistáknak. Ezeknek az annyiszor kiátkozott házatlan bitangoknak. Érdekes, hogy az ellenforradalom még ilyen jelenségek láttára sem somfordál el szégyenkezve és a rágalmazó szájak továbbra is köpködi a sarat a hazatérülő szocialisták felé. Nem baj, azért a szocialdemokratáért tovább verekszik az új Magyarországi és az új Magyarországi területi épségéért, akár mit is utatnak a Károlyi Józsefok és akár hogy is megnehezítik a munkáját Tisza Istvánék korszakos bűnei.

Százezerkoronás löversenypanama

A versenyügyet igenis demokratizálták. Gyönyörűen demokratizálták. Egy pár újságíró kezdeményezésére Laehne Hugó államtitkár a földművelésügyi miniszter nevében felszólította a Magyar Lovaregyletet, hogy demokratikus szellemben módosítsa alapszabályait. Az a pár újságíró tudta, hogy mit csinál. A Magyar Lovaregyletnek körülbelül 140 tagja van. Válogatott mánások. Az összetotalizált vagyona pedig körülbelül 25—30, talán még több millió. Ezek a válogatott mánások a löversenyrendezés ürügye alatt akármikor összeülhetnek tanácskozni és rendelkezhetnek a kezükön levő közpénzzel. A Magyar Lovaregylet ilyenformán állandó ellenforradalmi veszedelem. És mivel a kezdeményező újságírók jól tudták, hogy a lovaregylet felszólításra sem fog demokratizálódni, tehát tisztában voltak vele, hogy így elegendő alap lesz az ellenforradalmi társaság szétkergetésére. A Magyar Lovaregylet tényleg beugrott az újságíróknak és megtagadta a miniszteri rendelet végrehajtását. Az újságírók jól számoltak a mánasegylet ellenforradalmi hajlandóságával. Ellenben rosszul számoltak Laehne Hugó államtitkárral, aki a Magyar Lovaregyletet e nyílt ellenforradalmi tény után — nem osztotta fel és a vagyonát, illetve a kezén levő közvagyonot sem vette el tőle. Így kezdődött a demokratizálás.

Aztán az következett, hogy a Magyar Lovaregylet lemondott a budapesti versenyek rendezéséről. Ugy gondolta, hogy ilyen időben nem jó versenybírónak lenni, mert a legjobb matematikus is alig tudja kiszámítani, mit csinál egy hadviselt köztársasági katona, ha másodiknak helyezett lováról azt hiszi, hogy első volt. Erre Laehne Hugó államtitkár az ujonnan alakult Budapesti Versenyegyletre bízta a pes-

ti versenyek rendezését. Erről az új egyletről „Az Ember” mult számában már egy kicsit volt szó. Azóta megint lehetett volna szó róla, amikor az alagi lovászokat egy pár korona bértöbblet megtagadásával sztrájkba kergette, Főthról spahikat hitt ellenük segítségül és már már kizárással is megfenyegette őket, míg ezek az állók felgyújtasát be nem ígérték. Most pedig van ennek a demokratikus új versenyegyletnek egy legujabb esete, mely igazán megérdemli a részletes ismertetést.

Az esethez tudni kell, hogy Laehne Hugó államtitkárnak van egy barátja: Ferdinándy Béla. Valamikor miniszteri titkár volt, de nem volt nagyon népszerű. Hamar nyugdíjba ment és a Magyar Lovaregylet handicaperje lett, de akkor sem volt nagyon népszerű. Aztán el kellett ezt az állást hagynia és megint nem volt nagyon népszerű. Majd istállók manazsálására adta magát és ismét nem volt nagyon népszerű. Aztán meghalt Lovik Károly, a kiváló magyar író. Itt maradt utána az özvegye, két árva és a lapja, mely hivatalos közlönye volt a Magyar Lovaregyletnek. A válogatott mágnások egyete, nála megszokott nemes gesztussal, de végkielégítés nélkül, kinyújtotta a lapot az özvegyvel és az árvaikkal együtt. És helvette megrendelt Ferdinándy Bélánál egy új hivatalos lapot. És Ferdinándy Béla megcsinálta az új hivatalos lapot és akkor sem volt nagyon népszerű. Ezután jött a forradalom és Laehne Hugó államtitkár főispánt akart csinálni a barátjából, Ferdinándy Bélából. De nem lett belőle semmi, mert Ferdinándy Béla még mindig nem volt nagyon népszerű. Erre jött épen jókor a demokratizálás. Ehhez hozzátartozott az is, hogy a bécsi német versenynaptár helyébe új magyar versenynaptár került és az lett az egész magyar versenyegylet hivatalos lapja. Így állván a dolog, a Magyar Lovaregylet megcsináltelte nemes gesztusát és 14 napi felmondással kitette a hivatalos

lapját és annak szerkesztőjét, Ferdinándy Bélát, a kevéssé népszerűt. Annyi baj legyen, legyintett rá Laehne Hugó államtitkár és mivel a demokrácia egy új versenyügyi osztályt és annak élére egy országos versenyügyi felügyelőt kívánt, tehát beültette nem nagyon népszerű barátját ebbe a jeles hivatalba. Amde a lap. Mi legyen ezzel. Itt volt a 14 napra felmondott hivatalos lap. Megint csak annyi baj legyen. Fogta magát az új, a demokratikus versenyegylet igazgatósága és megszerezte az országos versenyügyi felügyelőnek, hivatalos főnökének, legfőbb ellenőrző fórumának facérrá lett lapját és — lévén a Versenynaptár miniszteri rendeletből az egész versenyügy hivatalos közlönye — megtette a kitűnően beszerzett Magyar Versenyügyi lapot a maga hivatalos lapjának. Laehne Hugó államtitkár egy szót se szólt a rendelet megszegése miatt. A vételár pedig egy szaklap híre szerint 100.000 korona volt. Nem több. Pontosan csak annyi, mint annak idején a Jókai Mórnak átnyújtott nemzeti ajándék. Így folytatódik a demokrácia.

Egy másik verzió szerint a lapot nem meg, hanem átvették és természetesen, hogy az új versenyegylet igazgatósága évi 100.000 korona fenntartási költségeit a saját zsebéből fizeti. Máshonnan nem is fizetheti, mert hiszen a demokratizálástól szólvó miniszteri rendelet szigorúan megmondja azt is, hogy közpénzből, értsd összetotalizált pénzből, csak miniszterileg jóváhagyott költségvetés alapján lehet költeni. Ilyenformán hogy a pénz sokja, az mellékkörülmény. Az új versenyegylet igazgatósága a saját zsebére olyan gavallér lehet, amilyen csak lenni akar. Olyan gavallér is. Sőt ilyen gavallér. Az új laphoz azonnal szerződötett egy új szerkesztőt. És annak első szóra odakínált 4000 korona fizetést. Egy hónapra? Nem. Egy évre. Ilyen hosszú időre becsüli ez a demokratikus versenyegylet a maga fennmaradását.

MŰVÉSZLET

Liliom

Nem tudom, hogy köszönjem meg Molnár Ferencnek azt a drága, könyves és megindító hangulatomat, amelybe okringatott az ő bábajos és ádo szépségében tündöklő Liliomja. Lehet, hogy nem illik ideírni, de mégis csak igaz, hogy én végigkönyveztem a Liliomnak szinte minden jelenetét. Aki nek valaha egy kedves halottja volt — és nekem van — az könnyek fátyolán át követhette csak a kedves ligeti hintáslegény romantikus történetének minden mozzanatát. Amikor elmegy és itt hagyja drága kis cselédjét és tizenhat év múlva ebédelni, levelet esznek az asztalnál az anya és a leánya, akit élve sohasem látott a ligeti jaasz és mégis sirva beszélt róla. Molnár Ferenc költészetének ragyogó, szívének jósága ömlött végig a Vicszinház rideg deszkáin: istenem, milyen százszínű, bábajos poézis, mennyi mélységes gyönyörű, áradó, elringató líra.

Molnár Ferenc termékeny ifjúságának legszebb stációja, legmaradandóbb alkotása ez a költői remekmű, amely persze hogy megbukott, hiszen ennyi szépség, ennyi jóság, ennyi drága és finom poézis ugyan hogyan is volna életképes. És a régi ligetnek ezt a drágalátos és nemes történetét most, amikor felújították, hogy megsirattuk, hogy elmerültünk mélységébe, hogy szárnyaltunk magaslatai felé. A Liliom a legszebb magyar szindarab, se Molnár Ferenc, se más magyar író soha ilyen kedveset, ilyen finomat, ilyen szépét, ilyen nemeset nem írt. Az ifjúságunk minden álma, rég meghalt ábrándjai és felejthetetlen drága halottunk szent emléke borong felénk a jelenetek során, amelyekből a pesti élet romantikája, a liget lármás, dallamos, kintornás levegője úgy sugárzik ki, hogy elakad a hangunk és elfulad a lélegzetünk, amíg hallgatjuk ezt a bábajos, nemes, szép muzsikát. Csupa melódia, csupa zene, csupa hangulat a Liliom, amelyet bizony megkönnyeztünk. Varsányi Irén és Csontos Gyula elevenítették meg a liget két romantikus hőseit csodálatos és tökéletes művészettel. Molnár Ferenc boldog és büszke lehet, hogy valamikor régen, amikor még ifjú volt, ilyen hangon tudott beszélni és ilyen meleg szívvel tudott ilyen varázslatosan tudott énekelni. G. F.

Ujabb panaszok a lakáshivatal ellen

1.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Mult év november közepén 53 lakónakódás után lezereltem; kértem az államtól sem állást, munkát, csak egy fedőtet, ahová domat elhelyezzem, a rajztáblámat állíthassam és ahol a kenyeremet keressek. November 18-án beérkezvénemre a Lakáshivatal elírta nekem, mint első bejelentő báró Hornig Vilmosné Podmaniczky utca 7. szám alatti lakásából hárszobát és egy előszobát. A lakás tulajdonosa ez ellen felebbezéssel amely hetekig hevert a lakáshivatalban, míg végre hosszas sürgetés és utánjárásomra tényleg átküldték november 21-én a lakbérleti bírósághoz bíróság jóváhagyta a rekvirálást három szobát nekem ítélte. Mikor lakást el akartam foglalni, abban egy másik bérlőt találtam, aki utca csak a lakáshivatal engedélyével tözött be. Ezen a dolgon — ismeret nélkül a lakáshivatalnál uralkodó állapotok miatt nem is kell tulságosan csodálkodom ilyesmi mindennap előfordul. A kívüli csak ott kezdődik, hogy a jelenlegi tulajdonosa, Szilárd Károly büffés, a saját kijelentése szerint tudomással sem birt előbb a lakáshivatalról: január 2-án — tehát fél hónappal később, mint én — a lakáshivaltól valamilyen módon. Másnap, január 3-án ki is utalták a báró Hornig-féle lakást, hiába közölte báró Hornigné, hogy a már másnak van rekvirálva és jelelve felebbezés alatt áll. Január 4-én Szilárd Károly lakáshivatali határozattal tözhetett a számomra előzőleg elírt lakásba. Így lehet két nap alatt lakást szerezni.

Most jön a rejtély megfejtése: Szilárd Károly urnak egyik sógora, Székely ügyvéd ur a lakáshivatalban alkalmazva.

Soraim közzétételéért fogadják a készítő ur őszinte köszönetem nitását.

Székely Zsigmond, okt. 1918.

2.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Felhivom a figyelmét a lakáshivatal egyik oszlopára, dr. Kassovics urra, akinok ujabban a Hold...

Aulich-utca legelőkelőbb palotájának első emeletén van ma lakása és irodája. Pedig a lakásrendelet szerint a lakásigénylőnek régi viszonyai is vizsgálat tárgyává teendők. És talán azt a szociális igazság sem kívánja, hogy az igénylő a hónapos ágyból a palota első emeletére kerüljön.

Am Kassovitz dr. urnál szimpatikus a nagy őszintesége; mikor ezen Aulich-utcai palota első emeleti lakását „megszemlélte”, az ott jelenlevő érdekeltek előtt nagy örömmel fölkiáltott: „végre egy nekem való lakás” és így lön.

Az egyébként szigorú Kassovitz azonban néha érthetetlen szelidségre olvad — gazdag nagykereskedők és bankigazgatók lakása sacrosanctus, de hetszer jaj annak, aki ügyvédkonkurrens vagy szűken meghuzódó magánhivatalnok.

Dr. Fényes Rész.

3.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Özv. Popovicsné, József-körút 8., IV. em. 1. alatti lakását 150 000 koronáért, majd 90 000 koronáért kínálta butorral együtt, melyről szakértők megállapították, hogy legfeljebb 30 000 koronát ér. Nem akartam ezt az uzsoraárát kifizetni és a Lakáshivatalhoz fordultam, hogy rekvirálja el rólemre ezt a lakást. Kérvényem száma 15 582-es számot kapta. Azon nem is esodálkoztam, hogy a 15 637-es szám alatt, tehát jóval később iktatott kérvény beadója kapta a lakást. De az már kissé különös, hogy Gál ur, a Lakáshivatalban alkalmazott mérnök felkeresett engem és özv. Popovicsné nevében újabb alkut kezdett velem a lakásra, kijelentve, hogy ha megveszem a butorokat, a Lakáshivatal nekem fogja megítélni a lakást.

Tisztelettel
Dr. B. D.
ügyvéd.

4.

Tisztelt Göndör Elvtárs!

1908. óta tagja vagyok a vasmunkás szövetségnek. 4 és fél évig a harctéren voltam, most szereltem le; feleségemmel és egy gyermekemmel 1 szobában tiszteketten lakunk, úgy hogy a földön alszunk.

Rekvirálási kérvényt adtam be a Rombach-utca 6. számú bérhelyiségre, amelyet a jelenlegi bérlő szőlődának használ akkép, hogy a szobát éjjelre galiciai zsidóknak adja ki és ezért óriási pénzeket szerez. A rekvirálást elutasították még december 30-án. En

azonnal felebbezést adtam be még január 10-én és azóta napról-napra hiába járok a Lakáshivatalhoz, hiába töltöm ott egész időmet, egyik helyről a másikra utasítanak. Igazán nem nagy dolog, hogy egy felebbezést átküldjének a Lakásbírószághoz, ezt egy fél perc alatt megtehetik, de azt sem teszik meg. Gungel ur, a Lakáshivatal előke, aki elvtársnak nevezi magát, amikor nagy küzdelem után magas személye elé kerültem, — látva, hogy munkás vagyok és nem olyan ember, akinek befolyása van — fölényesen rám kiabált, hogy minden kicsinyes dolgokkal ne szaladjak ő hozzá! Gungel „elvtársnak” tehát kicsinyes egy proletár munkásnak az ügye, aki a Lakáshivatali urak nemtörődősége miatt pár nap alatt az utcára kerül.

Üdvözölve Göndör elvtársat a Lakáshivatal botrányos állapotai miatt megindított akciójáért kérem, hogy levelemet a nyilvánosság elé hozni sziveskedjék.

Blau Dezső szerelő
Rákócziút 60.

KATONÁK HÓHÉRAI címmel jelent meg Az Ember-ben az a cikksorozat, a melyben a háboru gonosztevőit, a vérszomjas generálisokat, és egyéb népphilkos gazembereket lepleztük. Ezeknek a lepleléseknek az anyagából most Az Ember kiadásában füzet-sorozat jelent meg, melyben a lapunk szük keretei között helvet nem talált szenzáció adatok is napvilágot látnak. Az első füzet, amely megjelent már, Boroevics generális ur hajmeresztő kegyetlenkedéseit leplezi le. Okmányok és szenzáció adatok alapján bizonyítja be ez a füzet azt, hogy Boroevics frontján szörnyű körülmények közt bomlott fel a hadsereg, még jóval a magyar forradalom kitörése előtt. A terjedelmes füzet újságárusítóknál és tözsdekben kapható 1 koronáért.

Felelős szerkesztő és kiadó:
GÖNDÖR FERENC,
Helyettes szerkesztő:
DIÓSZEGHY TIBOR.

Kiadóhivatali igazgató: Moczny Aladár.
Evi előfizetés 50 kor., fél évre 25 kor.,
negyedévre 12 kor. 50 fill.

Szerkesztőség: IV. ker., Királyi Pál-
utca 14. Kiadóhivatal: VI. ker., Izabella-
utca 86. Telefon: Szerkesztőség József
63—86. Kiadóhivatali telefon 26—67. —
Megjelenik minden héden.

Kinek van használt hanglemeze?

Telefon
József
35-92

Telefon
József
35-92

Regi vagy törött hanglemezeket, míg az anyaghiány tart, a legmagasabb áron megvevünk, vagy cserélünk!

W·A·G·N·E·R

országszerte elismert elsőrendű magyar hangszer- és beszélőgépek nagy aruhaza, a világhírű „FAVORITE” hanglemezgyár főraktára

Budapest, VIII, József-körut 15. Flóka: IX, Ráday-utca 18.

Beszélőgépek 1500 koronáig. — Árjegyzék ingyen!

Óvás! Figyeljen, a „WAGNER” névre, hogy máshoz ne tevődjen!